EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 16.6.2025
COM(2025) 290 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Digikümnendi olukorda käsitlev 2025. aasta aruanne: jätkuv töö, et suurendada ELi suveräänsust ja kujundada ELi digitulevikku

{SWD(2025) 290 final} - {SWD(2025) 291 final} - {SWD(2025) 292 final} - {SWD(2025) 293 final} - {SWD(2025) 294 final} - {SWD(2025) 295 final}

European Commission

Digikümnendi olukorda käsitlev 2025. aasta aruanne:

jätkuv töö, et suurendada ELi suveräänsust ja kujundada ELi digitulevikku

1. Sissejuhatus

ELi digipööre on keskse tähtsusega, et säilitada Euroopa konkurentsi- ja vastupanuvõime, vähendada liigset sõltuvust, suurendada tehnoloogilist suveräänsust ning tugevdada samal ajal strateegilist autonoomsust[1]. Sel eesmärgil on 2021. aastal vastu võetud digikümnendi poliitikaprogrammiga[2] tagatud struktureeritud, strateegiline ja õiguslikult siduv ELi juhtimisraamistik, et toime tulla üha muutlikumal geopoliitilisel, majandus- ja tehnoloogiamaastikul. See annab tunnistust ELi sihikindlusest ja pühendumusest **otsustavate pikaajaliste meetmete võtmisel, et viia Euroopas ellu digiülemineku visioon**.

Praegusi geopoliitilisi probleeme silmas pidades on digikümnendi poliitikaprogramm olulisem kui kunagi varem. Euroopa tehnoloogilise suveräänsuse ja vastupanuvõime tugevdamine on keskse tähtsusega, et kaitsta strateegilisi huve, kindlustada ELi ülemaailmset juhtpositsiooni ja suurendada konkurentsivõimet. Selles kontekstis on digikümnendi poliitikaprogrammil oluline roll, arvestades, et selle alusel soodustatakse koordineerimist liikmesriikide vahel, viiakse nende jõupingutused vastavusse ning vastatakse pakilisele vajadusele digipööret kiirendada.

Digikümnendi raames määrab EL kindlaks digieesmärgid ja -sihid, jälgib nende saavutamist, viib algatused riiklike tegevuskavade alusel vastavusse ning edendab ühisinvesteeringuid. See annab tunnistust ELi sihikindlusest ja pühendumusest **otsustavate pikaajaliste meetmete võtmisel, et viia Euroopas ellu digiülemineku visioon**. Peale selle soodustatakse digikümnendi raames **koostööd** ELi, liikmesriikide, piirkondade ja linnade tasandil, et kiirendada digipööret ja toetada konkurentsivõime kompassi[3] rakendamist. Laiema tervikliku perspektiivi alusel ühendatakse digikümnendiga konkurentsivõime, suveräänsus, kestlikkus ja demokraatlikud väärtused. See rõhutab asjaolu, et **digipöörde eesmärk ei ole ainuüksi edendada innovatsiooni ja majanduskasvu, vaid ühtlasi tagada kõige olulisemate strateegiliste varade olemasolu Euroopa suveräänsuse, stabiilsuse ja üleilmse mõju tagamiseks**, nagu on näidatud joonisel 1.

Käesolevas teatises kirjeldatakse **digikümnendi olukorda 2025. aastal** ning analüüsitakse asjaomaseid digitaalpoliitikaga seotud arengusuundumusi ja ELi digipöörde edusamme alates 2024. aastal avaldatud viimasest aruandest. Samuti pannakse sellega alus digikümnendi poliitikaprogrammi läbivaatamiseks 2026. aastal, mille raames võidakse sihte, eesmärke ja juhtimist muuta vastavalt tehnoloogia arengule ja ELi poliitika muudatustele.

Üksikasjalikum analüüs – sealhulgas ELi tasandi soovitused – on esitatud teatise lisades ja sellele lisatud dokumentides, eeskätt komisjoni talituste töödokumentides, Eurobaromeetri ja muudes uuringutes,[4] mis **üheskoos moodustavad digikümnendi olukorda käsitleva 2025. aasta aruande**.

Konkreetsemalt on käesolevale teatisele lisatud 28 lisa:

- **1. lisas** esitatakse digikümnendi eesmärkide ja sihtide saavutamisel tehtud edusammude põhjalik analüüs ja kõigile liikmesriikidele suunatud horisontaalsed soovitused;
- **2.–28. lisas** esitatakse kokkuvõtted kõigi 27 liikmesriigi kohta tehtud analüüsist, sealhulgas riigipõhised soovitused.

[1] Vt eeskätt COM(2025) 30 final („ELi konkurentsivõime kompass“) ning ka 2024. aasta eduaruanne julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilise kompassi rakendamise kohta.
[2] Otsus (EL) 2022/2481.
[3] „ELi konkurentsivõime kompass“, COM(2025) 30 final.
[4] Vt järgmine leht: https://digital-strategy.ec.europa.eu/et/policies/2025-state-digital-decade-package.

Joonis 1. Digikümnend ja ELi digiprioriteedid

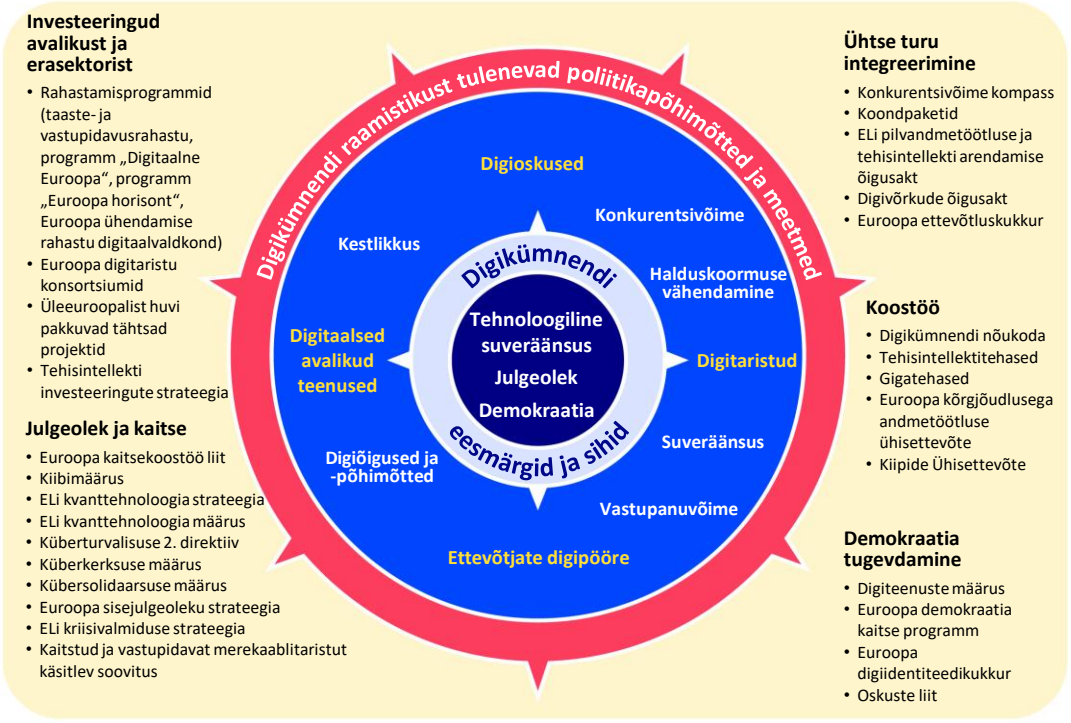

Lahtiütlus: sellel joonisel kujutatud poliitikameetmed on esitatud näitena ega kujuta endast täielikku loetelu kõigist viimaste aastate jooksul vastu võetud poliitikameetmetest.

2. ELi digikümnendi üldiste edusammude jälgimine

a. 2025. aasta: ELi tuleviku seisukohast otsustav aasta

2025. aastal **kogub hoogu juurde ülemaailmne tehisintellektirevolutsioon** ning üldotstarbelise tehnoloogia valdkonnas **tehakse läbimurdeid**, millega nihutatakse innovatsiooni piire, mõtestatakse ümber konkurentsivõime mõiste ning muudetakse inimeste igapäevaelu. Töötajad kasutavad nüüd tehisintellektivahendeid tootlikkuse suurendamiseks nii töötlevas tööstuses kui ka tarkvaraarenduses, et lihtsustada tööülesandeid ja soodustada otsustusprotsessi. Samal ajal kasvab isejuhtivate autode arv, eeskätt USAs ja Aasias, ning isejuhtivad taksod ja transporditeenused seavad uusi standardeid linnaliikuvuse ja majandusliku tõhususe vallas. Peale selle kujundab tehisintellekt põhjalikult ümber tervishoiuteenuseid ning suurendab nende tõhusust, kättesaadavust ja majanduslikku kestlikkust. Tehisintellekt on toonud suunamuutuse ka rohepöörde valdkonnas, arvestades et see võimaldab reaalajas keskkonnaseiret, soodustab ringmajandust, lihtsustab tööstusprotsesse ja toetab arukamat ressursihaldust eri sektorites, nagu veemajandus, energeetika, transport ja põllumajandus. Sellise kiire arengu tingimustes on esile kerkinud oluline küsimus, kuidas kasutada tehisintellekti potentsiaali tulemusliku poliitika ja demokraatliku valitsemistava abil ära selleks, et **soodustada ühiskonna arengut** ning edendada seejuures üldist heaolu, kaasavat majanduskasvu ja avalikke huve[5].

Keskne prioriteet on ELi juhtrolli ja positsiooni kindlustamine tõeliselt tehisintellektipõhise maailmajaona, mis nõuab omakorda ulatuslikku varade, võimete ja taristute kogumit, alates kõrgetasemelistest oskustest kuni tugevate eetikaraamistikeni (vt joonis 2). See hõlmab eeskätt ülitõhusat digitaristut, näiteks ühenduvuse tagamiseks ja kvantarvutuseks, et toetada tehisintellekti praegust hüppelist kasvu. Samuti on oluline **märkimisväärselt suurendada andmetöötlusvõimsust ja**

[5] Daron Acemoglu ja Simon Johnson, „Power and Progress: Our Thousand-Year Struggle Over Technology and Prosperity“ (2023).

andmesalvestust ning tagada kiire, turvaline ja lühikese latentsusajaga ühendus, et treenida üldotstarbelisi tehisintellektimudeleid ja töötada välja vertikaalselt integreeritud tehisintellektirakendusi.

Joonis 2. Tehisintellektivaldkonna juhtpositsiooni seitse põhisammast ja digikümnendi roll

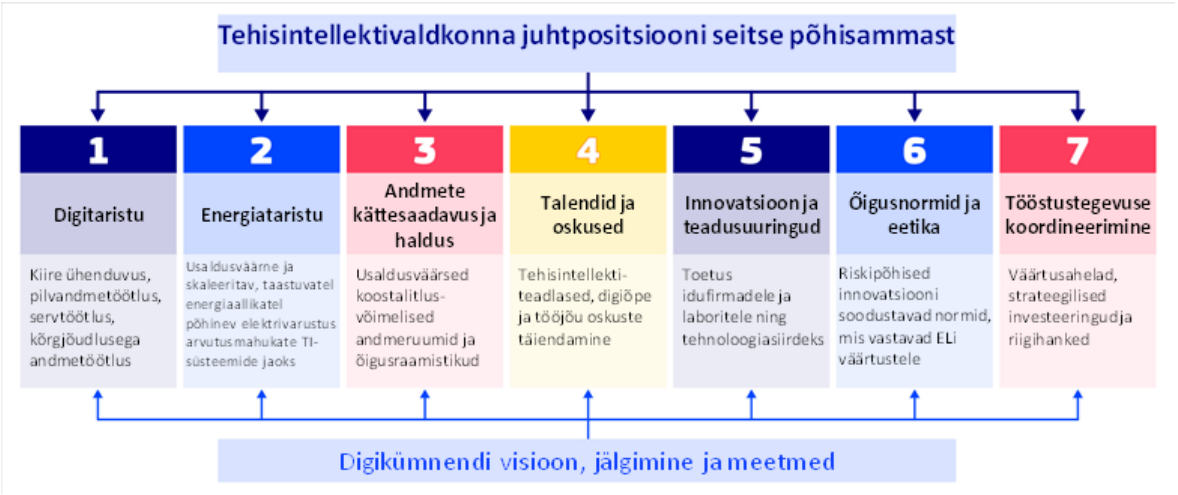

Need üldotstarbelised tehnoloogiad on keskse tähtsusega kaitse ja küberturvalisuse tagamisel, võimaldades reaalajas andmeanalüüsi, olukorrateadlikkust lahinguväljal, autonoomset otsustusprotsessi, krüptoanalüüsi, turvalist sidet ja järgmise põlvkonna küberturbelahendusi.

See võimaldab omakorda välja töötada võrserakendusi, arvestades et **10 % ELi kaitsekulutustest suunatakse eeldatavasti Euroopa süvatehnoloogiasse**, mille turumõju võib moodustada 245 miljardit eurot aastas ning mis annab olulise tõuke innovatsiooniks ja tööstuse uuendamiseks[6]. **Samal ajal on ELi digitaalsete tarneahelate sõltuvus geopoliitiliste muutuste tõttu üha suurem strateegiline nõrkus**. Kuna tarneahelate liigset sõltuvust suure riskiga tarnijatest ning neile piirangute ja tariifide kehtestamist kasutatakse üha enam relvana, on **ELi tegevuskavas esiplaanile tõusnud tehnoloogiline suveräänsus**, mis nõuab omakorda tööstuspoliitika paremat koordineerimist, tihedamat avaliku ja erasektori partnerlust ning sihipäraseid investeeringuid, et EL ei oleks ainuüksi üleilmse tehnoloogia passiivne tarbija, vaid kujuneks tänu digipöördele ja tööstussektori ümberkujundamisele konkurentsivõimeliseks ennetavaks jõuks. Liigne **sõltuvus välismaistest üksustest seab samuti ohtu ELi finantssüsteemi vastupanuvõime**, sealhulgas sellistes kriitilise tähtsusega valdkondades nagu maksesüsteemid ja krüptovara, mida järjest enam ohustavad tihtipeale Euroopa õigusnormide haardeulatusest välja jäävad välistegurid ja -häired. **Digieuro** kavast on saamas Euroopa digirahanduse strateegia ja majandusjulgeoleku nurgakivi, mis aitab tugevdada Euroopa finantsökosüsteemi, innovatsioonisuutlikkust ja strateegilist autonoomiat.

Arvestades **üha keerukamaid ohte**, millega me silmitsi seisame, sealhulgas desinformatsioon, küberründed, süvavõltsingud ja algoritmidega manipuleerimine, tuleb tagada **laialdane digikirjaoskus ja kvalifitseeritud IKT-tööjõud**. Nende ohtude teket ja levikut võimendavad tehisintellekt ja veebiplatvormid ning samuti võivad need **moonutada valimistulemusi, süvendada ühiskondlikku polariseerumist, vähendada üldsuse usaldust demokraatlike institutsioonide vastu ning ähvardada elutähtsat taristut**. Samuti ähvardavad need ohud õigusriigi põhimõtet, arvestades, et need kahjustavad demokraatlike protsesside ausameelsust, nõrgestavad institutsioonilist vastutavust ja takistavad õigusnormide täitmise tagamist veebikeskkonnas, eeskätt juhul, kui platvormide kaudu levitatakse kontrollimatult ohtlikku või ebaseaduslikku sisu. Täiendavaid riske tekitavad algoritmide ja

[6] Dealroom.co. „The European Deep Tech Report 2025“, märts 2025.

digivahendite (nt veebikeskkonnad) keerukad kasutusmustrid ning nende mõju laste ohutusele ja heaolule[7]. Kui jätta need veebiohud tähelepanuta, võivad need omakorda ohtu seada demokraatia alustalad, kahjustada õigusriigi põhimõtet ning takistada tõenduspõhist avalikku mõttevahetust ja poliitikakujundamist.

Eurobaromeetri uuring digikümnendi kohta (2025)[8]

*– Märkimisväärne osa Euroopa kodanikest (88 %) usub, et prioriteedina tuleks käsitada **võitlust valeuudiste** ja veebipõhise desinformatsiooni **vastu**.*

*– **Üheksa inimest kümnest** on arvamusel, et **laste kaitsmine internetis** on pakiline probleem.*

*– Kolm Euroopa elanikku neljast on arvamusel, et igapäevaste teenuste digitaliseerimine teeb nende elu lihtsamaks. Samal ajal näitab see siiski, et **ligikaudu 100 miljoni inimese arvates teeb see nende elu keerulisemaks**.*

*– 85 % vastanutest leidis, et avaliku sektori asutused peaksid tagama **Euroopa ettevõtetele võimaluse kasvada, tugevdada oma juhtpositsiooni** ja suurendada konkurentsivõimet kogu maailmas, samal ajal kui 89 % vastanutest pidas samavõrd **oluliseks edendada teadusuuringuid ja innovatsiooni, et tagada turvalisem ja tugevam digitehnoloogia**.*

Seega on 2025. aasta sündmused Euroopas esile toonud kiireloomulise vajaduse edendada Euroopas innovatsiooni ja majanduskasvu ning suurendada konkurentsivõimet; seejuures tuleb võtta rohkem vastutust strateegilise autonoomsuse, vastupanuvõime, julgeoleku ja kaitse eest ning töötada välja suveräänset tehnoloogiat nii konkurentsivõime suurendamiseks kui ka strateegilise hädavajadusena.

b. Arvnäitajatest tähenduseni – 2024. aasta saavutused ELi digitrajektooril

Alates 2024. aasta juulist **on ELi edusammud digikümnendi poliitikaprogrammi sihtide ja eesmärkide saavutamisel olnud ebaühtlased**. Teatavates valdkondades – nagu servasõlmede kasutuselevõtt, e-tervise teenuste kättesaadavus ja 5G-baasvõrgu katvus – on saavutatud võrdlemisi suur osa sihtidest. Mitmes põhivaldkonnas – eeskätt **üldotstarbelise digitehnoloogia**, nagu tehisintellekt, pilvteenused ja andmeanalüüs, ning **IKT-spetsialistide ja elementaarsete digioskuste valdkonnas** – **on areng olnud aga äärmiselt ebarahuldav**. **Avalike teenuste digitaliseerimise** ja **väga suure läbilaskevõimega võrkude** kasutuselevõtul võib vaatamata aeglasele kasvutempole täheldada suuremat küpsust; **valduseni ulatuva valguskaabelühenduse** kasutuselevõtul tehakse edusamme, kuid see ei ole piisav, et saavutada 2030. aastaks 100 % katvus.

Laiemalt on üldeesmärkide jälgimine näidanud, et ELil on endiselt **olulisi probleeme digipöörde potentsiaali kasutamisel, et suurendada tootlikkust ja konkurentsivõimet**. Kõnealuse tehnoloogia kasutuselevõtt ja lõimimine kogu ELi majandusse on endiselt liiga piiratud ning **õiguslik killustatus** ja **halduslik keerukus** tekitavad jätkuvalt märkimisväärseid probleeme idufirmadele, VKEdele ja novaatoritele[9]. ELil ei ole endiselt suveräänset **üleeuroopalist taristut digitaalse ühenduvuse ja pilvandmetöötluse tagamiseks**, samuti selle arendamiseks ja piisava turvalisuse tagamiseks vajalikke integreeritud juhtimissüsteeme. Arvestades **sagenevaid küberründe id,** mille arv suurenes 2024. aastal lausa 150 % võrra, **on turvalisus muutunud põhiküsimuseks**. See on tihedalt kooskõlas enamiku Euroopa kodanike prioriteetidega – ligikaudu neli Euroopa kodanikku viiest arvab, et parem küberturvalisus, tugevam andmekaitse ja suurem ohutus internetis muudaksid digitehnoloogia

[7] Vt teatise 1. lisa, seotud soovitused ja komisjoni talituste töödokument.
[8] Eurobaromeetri uuring „The Digital Decade 2025“.
[9] „ELi konkurentsivõime kompass“, COM(2025) 30 final.

igapäevase kasutamise oluliselt hõlpsamaks[10]. ELi digipöördes on süstemaatiliseks takistuseks endiselt ulatuslik digioskuste nappus. Eeskätt aeglustab püsiv IKT-spetsialistide nappus digikümnendi eesmärkide saavutamist sellistes põhivaldkondades nagu tehisintellekt, küberturvalisus ja pooljuhid. Kõnealust nappuse probleemi süvendab jätkuv sooline ebavõrdsus IKT-spetsialistide seas.

Joonis 3. Ülevaade põhilistest tulemusnäitajatest 2030. aasta eesmärkide saavutamisel[11, 12]

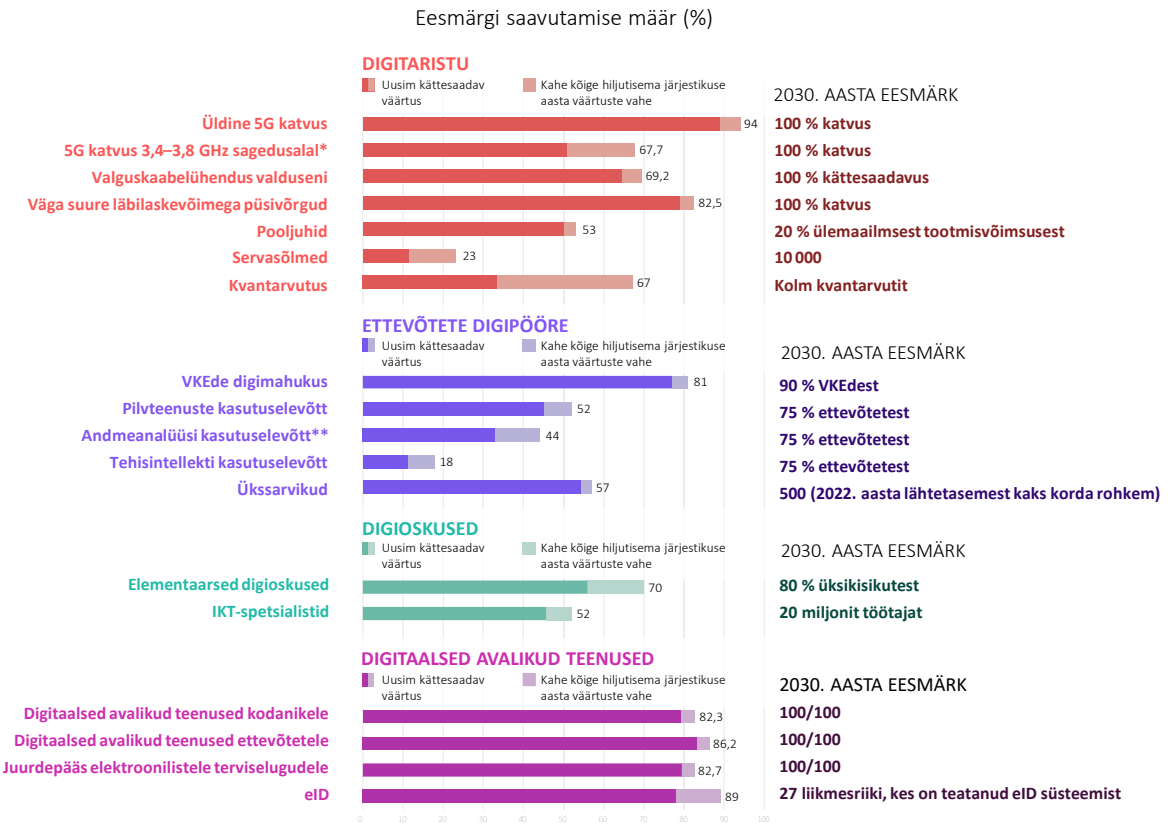

* Tegemist ei ole peamise tulemusnäitajaga, kuid see annab olulise ülevaate kvaliteetse 5G katvusest.

** Varasem suurandmete näitaja on nüüd asendatud andmeanalüüsi tehnoloogia kasutuselevõtu näitajaga. Edusammud ei ole täielikult võrreldavad.

Samal ajal on ELi digitulevik üha enam sõltuv stabiilsest energiatootmisest. 2024. aastal kasvas üleilmne elektrinõudlus enam kui kaks korda rohkem kui viimase kümnendi jooksul aastas keskmiselt. Kogu maailma **andmekeskuste elektritarbimine kasvab 2030. aastaks eeldatavasti enam kui kaks korda – ligikaudu tasemele 945 TWh**, mis vastab Jaapani praegusele elektrienergia kogutarbimisele[13]. Andmekeskuste sektor peab kasvama ja arenema selleks, et kohaneda muu hulgas tehisintellekti, genereeriva tehisintellekti ja juba kujunemisjärgus olevate tulevaste tehisintellektiiteratsioonide plahvatusliku kasvu ja arenguga. Ainuüksi see suundumus moodustab 2030. aastal arvatavalt 40 % andmekeskuste võimsusega seotud energianõudlusest[14]. Energianõudluse hüppeline kasv kulgeb

[10] Eurobaromeetri uuring „The Digital Decade 2025".

[11] 5G eesmärgi praegune põhiline tulemusnäitaja ei kajasta kasutajatele osutatava teenuse tegelikku kvaliteeti. Sellega jälgitakse seda, millistes piirkondades on 5G-signaal saadaval, olenemata võrgu jõudlusest. Seetõttu võib enamikku praegu kasutusele võetud 5G-võrkudest liigitada 5G-baasvõrguna.
Kvantarvutusega seotud andmed põhinevad Euroopa kvanttehnoloogia juhtalgatuse strateegilise nõuandekogu väljaandel „Key Performance Indicators for Quantum Technologies in Europe", märts 2025. Tasub märkida, et 2025. aasta lõpuks võetakse eeldatavasti kasutusele veel kuus kvantarvutit, sest mitu hankemenetlust on praegu pooleli.

[12] Pilvandmetöötluse kasutuselevõtu, andmeanalüüsi kasutuselevõtu ega elementaarsete digioskuste kohta ei ole 2024. aasta andmeid saadaval. VKEde digimahukuse 2024. aasta väärtust võrreldakse 2022. aasta väärtusega. Täielikud andmed põhiliste tulemusnäitajate kohta on esitatud 2025. aasta digitaalmajanduse ja -ühiskonna indeksi metoodikadokumendis, https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/2025-state-digital-decade-package.

[13] Ülemaailmsed hinnangulised aastanäitajad. Allikas: Rahvusvaheline Energiaagentuur, „AI and Energy", aprill 2025.

[14] McKinsey, „AI power: Expanding data center capacity to meet growing demand", oktoober 2024.

märksa kiiremalt kui puhta ja usaldusväärse energiavarustuse ning võrkude võimsuse areng kogu ELis. **Selline lõhe võib märkimisväärselt takistada peamiste digitehnoloogiate ulatuslikumat kasutuselevõttu,** mistõttu ei pruugi EL olla võimeline täielikult kasutama tehisintellekti ja andmepõhise innovatsiooni potentsiaali majandusliku konkurentsivõime tagamiseks. Samuti rõhutavad need suundumused seda, kui oluline on tugevdada rohe- ja digipöörde sidusust, mis on ELi pikaajalise konkurentsivõime ja julgeoleku võtmetegur[15].

Joonisel 4 on esitatud ülevaade praegusest olukorrast 2030. aasta eesmärkide saavutamisel; selleks on võrreldud ELi eesmärkidega seotud põhiliste tulemusnäitajate saavutamist vastavalt prognoositud ajakavadele. Horisontaalteljel on kujutatud iga põhilise tulemusnäitaja sihtaasta (vastavalt lähtetaseme trajektoorile, kui see on olemas) ja vertikaalteljel eesmärgi saavutamise määr 2024. aasta seisuga. Joonisel on põhilised tulemusnäitajad jaotatud kolme rühma: ajakavast ees olevad, plaanipäraselt kulgevad (eesmärgile lähedal) või ajakavast maas olevad (alla oodatavat kasvumäära) näitajad.

Joonis 4. Ülevaade peamiste tulemusnäitajate saavutamisest ja eeldatav ajakava

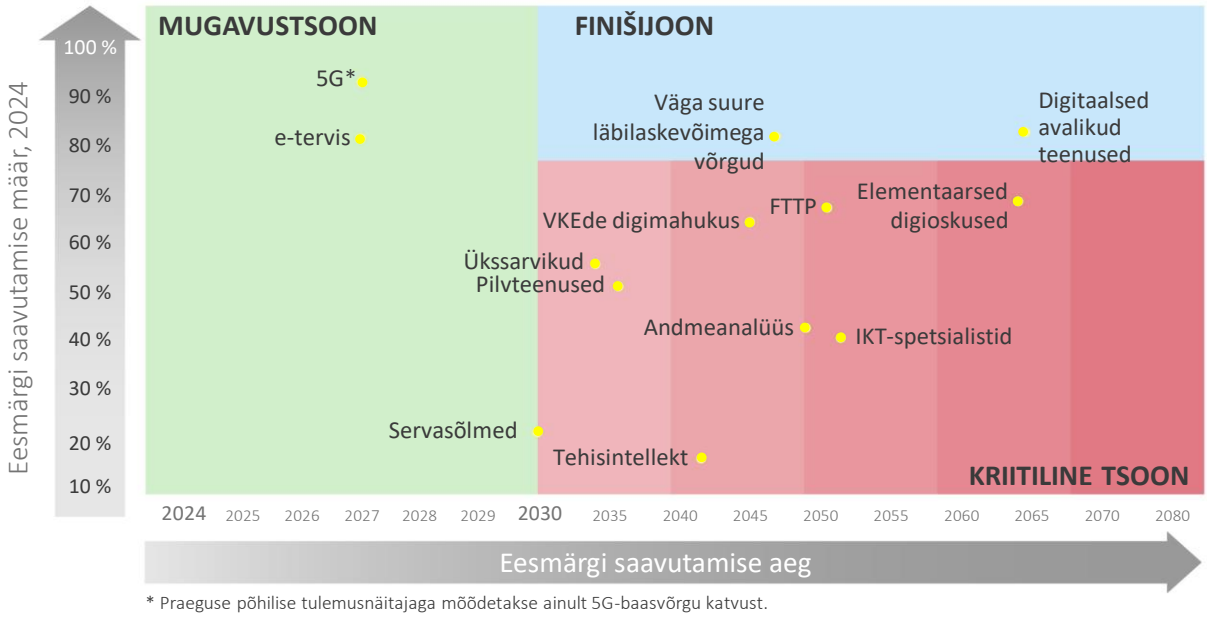

* Praeguse põhilise tulemusnäitajaga mõõdetakse ainult 5G-baasvõrgu katvust.

c. Kümnendi keskpaik: liikmesriikide ja ELi institutsioonide tegevus kogub hoogu ja on varajasi märke konkreetsetest edusammudest

Digikümnendi poliitikaprogramm on kaks aastat pärast jõustumist **nüüd täieliku rakendamise etapis** ning EL ja liikmesriigid on võtnud konkreetseid ja ambitsioonikaid meetmeid.

Selleks et saavutada **digikümnendi eesmärgid ja sihid** ning tagada järjepidev, mõjus ja kaasav digipööre kogu ELis, **peavad kõik liikmesriigid ühiselt vastutama selle eest**. Liikmesriigid viivad

[15] Digiüleminek, keskkonnakestlikkus ja vastupanuvõime on üksteist vastastikku toetavad muutused, arvestades, et digilahenduste abil on võimalik vähendada ülemaailmset kasvuhoonegaaside heidet 2030. aastaks 15–20 % võrra kõigis sektorites, eeskätt tõhususe parandamisega elamumajanduse, energeetika, transpordi ja töötleva tööstuse valdkonnas. Digiüleminek võib samuti aidata optimeerida ressursse, suurendada veemajanduse kriisivalmidust, vähendada saastust ja jäätmeteket ning luua uusi turuvõimalusi, näiteks kõrgetele ökodisainistandarditele vastavate toodete või ringmajanduse soodustamise abil.

digikümnendi poliitikaprogrammi ellu ennetavalt ning see on neile ennekõike koostööpõhine raamistik, et tegutseda koos, viia nõuded vastavusse ja koondada ressursse digipoliitika valdkonnas.

Kõik liikmesriigid on koostanud **riiklikud digikümnendi strateegilised tegevuskavad** (edaspidi „riiklikud tegevuskavad“), kus kirjeldatakse poliitikapõhimõtteid, meetmeid ja tegevusi ELi digipöörde edendamiseks alates 2024. aastast. Tegevuskavade vastuvõtt on oluline verstapost, arvestades et liikmesriigid on võtnud ühise kohustuse viia ellu kokku **1 910 meedet ja investeerida selleks kokku 288,6 miljardit eurot**, kusjuures **205,1 miljardit eurot sellest summast tuleb riigieelarvetest** (see vastab 1,14 %-le ELi SKPst).

Joonis 5. Riigieelarve vahendite osatähtsus liikmesriikide tegevuskavades[16]

Kaart: riigieelarve vahendite osatähtsus* liikmesriikide tegevuskavades

Belgia	0,15
Bulgaaria	2,11
Tšehhi	0,71
Taani	0,21
Saksamaa	1,09
Eesti	0
Iirimaa	0,90
Kreeka	2,57
Hispaania	1,68
Prantsusmaa	0,38
Horvaatia	0,74
Itaalia	2,84
Küpros	2,21
Läti	4,99
Leedu	1,90
Luksemburg	0,57
Ungari	0,87
Malta	1,27
Madalmaad	0,46
Austria	0,84
Poola	1,47
Portugal	0,75
Rumeenia	1,01
Sloveenia	1,02
Slovakkia	1,74
Soome	0,20
Rootsi	0,50
ELi keskmine	1,14

* Protsendina SKPst.

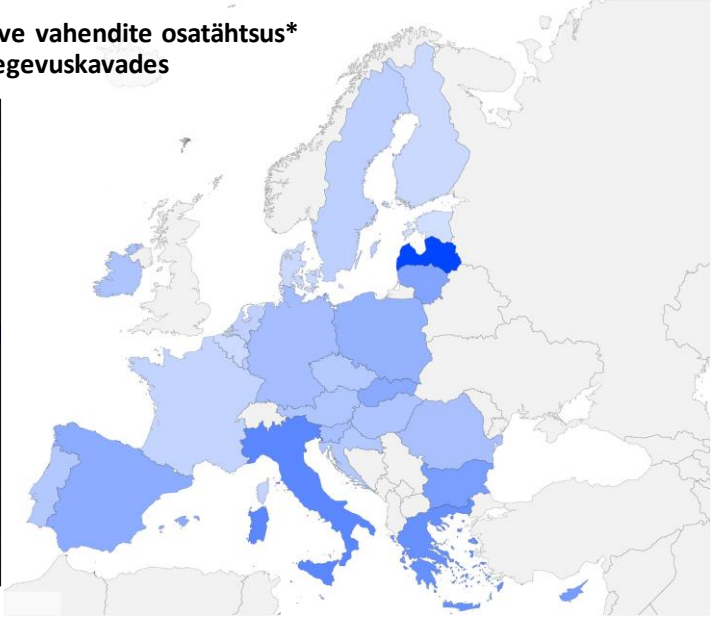

Digikümnendi olukorda käsitlevas 2024. aasta aruandes esitatud soovituste alusel on 21 liikmesriiki oma riiklikke tegevuskavasid ajakohastanud ja lisanud ligikaudu 20 % ulatuses uusi meetmeid[17]. **Enam kui pool meetmetest, mille puhul on kindlaks määratud ajakava, lõppevad kavakohaselt 2026. aastal**; see on tõenäoliselt tingitud riikide eelarvetsüklitest ning taaste- ja vastupidavusrahastu kavade ja investeeringute lõppemisest, mis võib kaasa tuua toetuse vähenemise alates 2027. aastast.

Iga-aastaste soovituste arvessevõtmisega näitavad liikmesriigid üles pühendumust ühistegevusele. 306 riigipõhisest soovitusest, mille komisjon 2024. aastal andis, on liikmesriigid ellu viinud 57 %, kas siis oluliste poliitikamuudatuste abil (12 %) või teatavate muudatustega (45 %), milleks võeti uusi meetmeid. 19 liikmesriiki on neile esitatud soovitustest vähemalt pooled ellu viinud uute meetmete abil. Mis puudutab ELi tasandi soovitusi, siis on enam kui **45 % soovituste puhul tehtud kas suuri** (35 %) **või märkimisväärseid edusamme** (10 %), kusjuures häid tulemusi on saavutatud valdkondades, mis on seotud inimkeskse tehisintellekti arendamise ning digiõiguste ja -põhimõtete kaitsega**.** Teisalt võib 2024. aastal antud ELi tasandi soovitustest **48 %** puhul täheldada vaid **piiratud edusamme** ning **7 %** puhul ei ole tehtud **mingeid edusamme**. See vastuoluline pilt annab tunnistust sellest, et kuigi teatavate digikümnendi eesmärkide ja sihtide saavutamisel on toimunud selge areng, tuleb endiselt

[16] Käesolevas aruandes riiklike tegevuskavade kohta esitatud andmed põhinevad andmetel, mille liikmesriigid on esitanud oma riiklikes tegevuskavades vastavalt komisjoni suunistele (C(2023) 4025 final). Andmetes võib esineda erinevusi vastavalt liikmesriikide aruandlustavadele ja metodoloogilistele valikutele. Seda, mil määral liikmesriigid suuniseid on järginud, ei ole süstemaatiliselt hinnatud.

[17] Arvesse on võetud 31. märtsiks 2025 esitatud kohandusi tegevuskavades. Otsuse (EL) 2022/2481 (millega luuakse digikümnendi poliitikaprogramm 2030) artikli 8 kohaselt peavad liikmesriigid komisjonile viie kuu jooksul pärast digikümnendit käsitleva teise aruande avaldamist ning seejärel iga kahe aasta järel esitama oma riiklikus tegevuskavas tehtud kohandused. Kui liikmesriik arvab, et ajakohastamist pole vaja, peab ta esitama komisjonile selle kohta põhjenduse.

võtta struktureeritud ja julgemaid poliitikameetmeid, et EL saaks kümnendi trajektooril kiiremini ja tõhusamalt edasi liikuda.

Joonis 6. Riiklikud tegevuskavad: eelarve jaotumine eesmärkide ja üldeesmärkide kaupa[18]

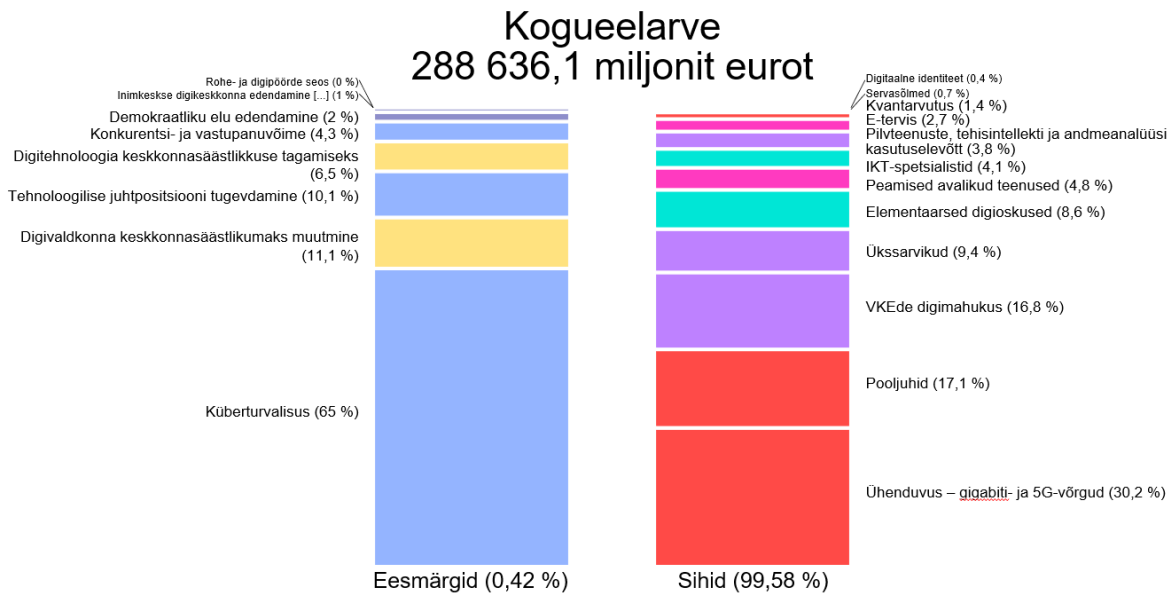

Euroopa digitaristu konsortsiumide kaudu tehakse mitut riiki hõlmavat konkreetset koostööd, et töötada välja suuremahulisi projekte, millega liikmesriigid üksi toime ei tuleks, sellistes strateegilistes põhivaldkondades nagu tehisintellekt, arukad linnad, tervis, liikuvus ja põllumajanduslik toidutööstus. 2024. aastal loodi kolm Euroopa digitaristu konsortsiumi: **Euroopa digitaristu konsortsium keeletehnoloogia liidu jaoks**, **Euroopa digitaristu konsortsium CitiVERSE** ning Euroopa digitaristu konsortsium Euroopa plokiahela partnerluse ja Euroopa plokiahelal põhinevate teenuste taristu jaoks (**EUROPEUM-EDIC**).

Samuti toetavad liikmesriigid **digivaldkonna üleeuroopalist huvi pakkuvaid tähtsaid projekte**. 2024. aastal algatati pilvetaristu ja pilvteenuste üleeuroopalist huvi pakkuv tähtis projekt, mille raames osalevad ettevõtted viivad ellu oma projekte ja üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide ökosüsteemi kaasatakse uusi kaudseid partnereid. Samuti otsustasid 2024. aastal mitu liikmesriiki ühineda kolme võimaliku üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa digiprojekti kavandamisetapiga: ühes projektis keskendutakse innovatiivsetele tehisintellektipõhistele teenustele, teises tipptasemel pooljuhttehnoloogia rakendustele ning kolmandas andmetöötlustaristu kasutuselevõtule. Huvitatud liikmesriigid ja komisjon teevad praegu koostööd nende potentsiaalsete üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide kujundamiseks.

Riikide esindajatest koosnevast **digikümnendi nõukojast** on saanud peamine platvorm koordineerimiseks ja teabevahetuseks digipöördega seotud küsimustes. Nõukojal on hea võimalus haarata suurem roll ELi digipöörde edendamisel ja tugevdada koostööd, hõlbustada digipoliitika rakendamist ning toetada protsesse lihtsustavate ja halduskoormust vähendavate lahenduste väljatöötamist ja kasutuselevõttu, samuti anda nõu selle kohta, kuidas siduda eesmärgid ja sihid paremini rahastamisvõimalustega.

[18] Meetmete arv ja eelarved põhinevad liikmesriikide esitatud andmetel. Joonisel on eelarve jaotatud vastavalt sihtidele ja eesmärkidele ning suurem osa eelarvest (99,58 %) on eraldatud sihtideks, mis on sageli seotud teatavate eesmärkidega. Eesmärkide puhul esitatud eelarvejaotus (0,42 %) kajastab üksnes seda osa eelarvest, mis on eraldatud sellisteks eesmärkideks, mis ei ole sihtidega seotud.

Peale selle on digikümnendi heade tavade edendamise algatus, mis käivitati 2024. aasta juulis, aidanud liikmesriikide koostööd veelgi soodustada korrapäraste seminaride ja sihtotstarbelise veebiplatvormi abil. See platvorm on keskne punkt, kus jagatakse digikümnendi eesmärkide saavutamisega seotud teavet, probleeme ja häid tavasid. Platvormil on 52 hea tava ülevaadet sisaldav andmehoidla ning korraldatud on kaheksa seminari, millel keskenduti teatavatele teemavaldkondadele (**digioskused, keskkonnasäästlik IT, tehnoloogia kasutuselevõtt**, millega seotud seminare juhtisid vastavalt Sloveenia, Prantsusmaa ja Soome ning Belgia), et põhjalikult uurida konkreetseid ELi digipöörde seisukohast olulisi valdkondi. Lisaks on pooleli arutelud kolme uue teemavaldkonna loomiseks 2025. aastal, mille raames keskendutakse **halduskoormuse vähendamisele, digiõigustele ja -põhimõtetele ning tehnoloogilisele suveräänsusele**.

Digiõigusi ja -põhimõtteid käsitleva deklaratsiooni[19] rakendamise järelevalve on näidanud, et liikmesriigid on üha enam pühendunud meetmete võtmisele – andmete kohaselt on ELis käimas enam kui 2 000 algatust, kusjuures 80 % neist valitsusorganisatsioonide eestvedamisel. Liikmesriigid tegutsevad kõige aktiivsemalt digiõppe, -koolituse ja -oskuste valdkonnas, samuti selle nimel, et tagada paremini kaitstud, ohutu ja turvaline digikeskkond.

Samuti on **ELi digikümnendi toetamisel oluline roll linnadel**, kes toimivad peamiste rakenduskeskustena ning toovad tänu lähedusele, innovatsiooni ökosüsteemidele ja kohalikule juhtpositsioonile digipöörde otse kodanike, avalike teenistuste ja ettevõtjateni, eriti VKEdeni. Aruande kohaselt saaks kasutamata potentsiaali rakendamiseks süvendada koostööd linnadega ELi digivalitsemise, kohalikku digivõimekusse investeerimise ning kohalike strateegiate vastavusse viimise abil; seejuures saab kasutada selliseid vahendeid nagu kohalikud vaatluskeskused ja mitut riiki hõlmavad projektid, nagu LDT CitiVERSE.

d. Vaatamata hiljutistele jõupingutustele ei vasta avaliku ja erasektori investeeringute tase veel täielikult digikümnendi ambitsioonikusele ja ulatusele

Viimastel aastatel on **EL teinud teatavaid edusamme** oma digitaristu ja tehnoloogiliste võimete tugevdamisel. Märkimisväärseid investeeringuid on tehtud strateegilistes valdkondades, eeskätt selliste algatuste abil nagu programm „Digitaalne Euroopa“. Saavutuste hulgas on näiteks alljärgnevad.

- Viimase kaheksa aasta jooksul on soetatud kaheksa superarvutit, millest kolm kuuluvad maailma kümne kiireima superarvuti hulka ning on esirinnas ka keskkonnasäästlikkuse ja energiatõhususe poolest.
- ELis töötab praegu enam kui 150 Euroopa digitaalse innovatsiooni keskust, kelle tegevushaare hõlmab peaaegu 90 % Euroopa piirkondadest ning kes pakuvad olulist tuge nii avaliku kui ka erasektori organisatsioonidele, eeskätt VKEdele[20].
- Praegu kogu ELis katsetatav Euroopa digiidentiteedikukkur tagab turvalise ja kasutajate kontrollil põhineva vahendi, mis võimaldab kodanikel tõendada oma identiteeti, jagada dokumente ja anda digitaalallkirju.
- Pooljuhtide sektoris on kasutusele võetud neli tehnika tasemele vastavat katseliini, et testida ja valideerida kõrgtasemel kiibitehnoloogiaid.

[19] Vt komisjoni talituste töödokument digiõigusi ja -põhimõtteid käsitleva Euroopa deklaratsiooni rakendamise jälgimise kohta.
[20] Vt De Nigris, S., Kalpaka, A. ja Nepelski, D., „Characteristics and regional coverage of the European Digital Innovation Hubs network“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/590526, JRC134620; Euroopa Komisjon: Teadusuuringute Ühiskeskus, Carpentier, E., D'Adda, D., Nepelski, D. ja Stake, J., „European Digital Innovation Hubs Network's activities and customers“, Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2760/7784020, JRC140547.

Kooskõlas konkurentsivõime kompassi käsitlevas teatises[21] kirjeldatud prioriteetidega võttis komisjon 9. aprillil 2025 vastu **Euroopa tehisintellekti tegevuskava**, kus on kindlaks määratud mitmesugused andmetöötlustaristu, andmete, tehisintellekti algoritmide ja kasutuselevõtu arendamise, oskuste ja õigusnormide lihtsustamisega seotud meetmed. Tegevuskavas on sätestatud ELi eesmärk suurendada ülemaailmset konkurentsivõimet – selleks on kavas ära kasutada tehisintellektitehnoloogia potentsiaali, soodustada strateegilisi investeeringuid (nt tehisintellekti gigatehastesse) ning käivitada sihtotstarbelisi algatusi, nagu **tehisintellekti investeeringute strateegia**, mille eesmärk on kaasata rohkem rahastust avalikust ja erasektorist, ning **tehisintellekti kasutamise strateegia**, millega kiirendatakse usaldusväärse tehisintellekti kasutuselevõttu peamistes majandussektorites ja avalikes teenistustes.

Nendest edusammudest hoolimata on selge, et vajalikus mastaabis digipöörde saavutamiseks ja Euroopa tehnoloogilise suveräänsuse tagamiseks tuleb teha jätkuvaid ja suuremaid jõupingutusi.

Pidades silmas, et EL on jõudmas **digikümnendi keskpaika**, nähtub käesolevast aruandest – samuti eri institutsioonide, nt Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse ja EKP hiljutistest hinnangutest ning Draghi aruandest, mille käsitlusala ja meetodid on erinevad[22] –, et ELi digieesmärke ei saavutata ilma **oluliste muudatusteta investeerimiskeskkonnas**. Draghi aruande kohaselt peaks EL suunama digitehnoloogiasse täiendavalt 150 miljardit eurot aastas. Samamoodi rõhutab Euroopa Keskpank vajadust keskenduda ELi rahanduses tulevikku suunatud investeeringutele ning hoiatab, et kui **digivõimet ei arendata, võib see ohtu seada ELi pikaajalise konkurentsivõime ja finantsstabiilsuse**.

Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse hinnangute kohaselt läheb ainuüksi kõrgtehnoloogilise digitaalse innovatsiooni edendamine kogu Euroopas aastas maksma **212–380 miljardit eurot**,[23] mis on rohkem kui kolm korda suurem ELis praegu digitehnoloogiasse ja -taristusse igal aastal investeeritavast kogusummast. Suur osa vajaminevatest investeeringutest peab tulema erasektorilt ning sel eesmärgil tuleb süvendada kapitaliturgude liitu,[24] suurendada riskirahastamist ja sõlmida tööstuspartnerlusi[25] (vt allpool). Veerand sellest hinnangulisest summast peab tulema avalikest allikatest, sealhulgas riigieelarvetest ja ELi programmidest,[26] samal ajal kui eelarvepoliitiline manööverdamisruum on paljudes liikmesriikides piiratud ja keskpika perioodi eelarvesurve on endiselt suur, vaatamata sellele, et ELi uus eelarveraamistik on paindlikum.

Selleks et saavutada ELi vastupanuvõime, innovatsiooni ja lihtsustamisega seotud eesmärgid ning tagada ELi eelistamine avaliku sektori investeeringutes, on kesksel kohal **strateegilised riigihanked**, eeskätt tänu riigihangete direktiivide eelseisvale läbivaatamisele. Koos Euroopa tehisintellekti tegevuskavas kirjeldatud meetmete, eelseisva ELi pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise õigusakti ja GovTechi[27] toetamisega tagab kõnealune läbivaatamine, et esmatähtsat rolli mängiv avalik sektor arendaks äärmiselt turvalist ELi lahendustel põhinevat pilvandmetöötlusvõimsust. Veel üks

[21] „ELi konkurentsivõime kompass“, COM(2025) 30 final.

[22] Vt Euroopa Parlamendi uuringuteenistus, „Cost of Non-Europe in High-Tech Digital Innovation: Investment Needs and Economic Benefits“, juuli 2024; Euroopa Keskpank „Mind the gap:Europe’s strategic investment needs and how to support them“, EKP ajaveeb, Othman Bouabdallah, Ettore Dorrucci, Lucia Hoendervangers ja Carolin Nerlich, 27. juuni 2024; Draghi, M., „The future of European competitiveness“, 2024; Maailma Majandusfoorum, „Europe’s Digital Transformation: Time for Bold Action“, juuli 2024.

[23] Euroopa Parlamendi uuringuteenistus, „Cost of Non-Europe in High-Tech Digital Innovation: Investment Needs and Economic Benefits“, juuli 2024, lk 56–57 ja 60–61.

[24] „What is the capital markets union?“, Euroopa Komisjon.

[25] Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse (2024) hinnangu kohaselt peab ligikaudu neljandik nõutavatest kõrgtehnoloogilise digitaalse innovatsiooniga seotud investeeringutest tulema avalikest allikatest. Uuringus on samuti esitatud ülevaade muudest avaliku- ja erasektori vahelist jaotust käsitlevatest hinnangutest, mis põhinevad võrreldavatel analüüsidel.

[26] See vastab muudele hinnangutele, näiteks sellele, et ainuüksi suveräänse, koostalitlusvõimelise ja turvalise digitaristuvirna loomine nõuab kümne aasta jooksul 300 miljardi euro suurust koguinvesteeringut (Bria, Timmers, Gernone, „EuroStack – A European Alternative for Digital Sovereignty“, Bertelsmann Stiftung, 2025).

[27] Avaliku sektori koostöö idufirmade ja VKEdega, et hankida innovatiivseid lahendusi.

uurimata võimalus on tagada, et digitaliseerimist saaks toetada kestliku (kliimameetmete) rahastamisega, arvestades, et digitaliseerimine on suuremates tööstussektorites aidanud suurendada energia- ja materjalitõhusust, lähtudes Euroopa rohelise digikoalitsiooni hiljutisest tööst[28].

Samuti on analüütikud ühel nõul esmatähtsate valdkondade osas, kuhu investeeringuid tuleks suunata, alates tipptasemel **ühenduvustaristu kasutuselevõtust kiudoptiliste ja 5G-võrkude jaoks (eeskätt eraldiseisvad võrgud ja kesksageduste 5G, sh transpordikoridoride täielik kaetus[29])** kuni järgmise põlvkonna **pooljuhtide** (sh tehisintellektipõhiste kiipide), turvalise ja **suveräänse pilve- ja andmetaristu**, **usaldusväärse tehisintellekti ja kvantarvutustehnoloogia** ning **tugeva kübersuutlikkuse** arendamiseni. Samavõrd oluline on järjepidevalt investeerida **uute digitehnoloogia spetsialistide koolitamisse, digikirjaoskuse parandamisse ja oskuste täiendamisse**; vastasel juhul jääb innovatsioonist saadav kasu paljudele piirkondadele ja sektoritele endiselt kättesaamatuks.

Pilvandmetöötlusvõimsuse lõhe Euroopa ja tema konkurentide (nt USA ja Hiina) vahel laieneb eeldatavasti veelgi, kui pilvandmetöötluse ja servtöötluse suutlikkuse suurendamisse ei suunata märkimisväärselt rohkem kapitali. Käesolevas aruandes on kindlaks tehtud ka konkreetsemad **juhtumid, mil ELi avalikest rahastamisvahenditest rahastamisel ei ole järgitud digivaldkonna prioriteete** (vt joonis 7); see näitab eeskätt seda, et üldistele eesmärkidele ning digipõhimõtetele, oskuste arendamisele, üldotstarbelisele tehnoloogiale, gigabitiühenduvusele, taristu kasutuselevõtule ja VKEde digipöördele ei pöörata piisavat tähelepanu. Selles kontekstis on väga oluline tagada, et avaliku sektori kulutused vastaksid võimalikult suurel määral strateegilistele prioriteetidele ning et nende mõju ja tasuvus oleks maksimaalne[30].

ELi digipöörde rahastamise edendamisel esineb endiselt struktuurilisi takistusi. Avalikus sektoris takistavad riiklike strateegiate püsiv killustatus, vähene koordineeritus ELi tasandil ja ELi vahendite aeglane kasutamine kättesaadavate ressursside tulemuslikku rakendamist. Samuti tuleb meetmeid paremini koordineerida, et suunata rohkem avaliku sektori rahalisi vahendeid suveräänsetesse digivaradesse, sealhulgas usaldusväärsetesse pilvelahendustesse, tehisintellektimudelitesse, kiipidesse ja küberturvalisusse, ning edendada samal ajal **liikmesriikide ühisprojekte**.

Lünkade täitmiseks on äärmiselt oluline **kaasata suures mahus erakapitali** kapitaliturgude liidu süvendamise, avaliku- ja erasektori vahendite parema kooskõlastamise ning tugevamate mehhanismide kaudu riskide vähendamiseks ja segarahastamiseks. EKP hiljutises analüüsis[31] on samuti rõhutatud vajadust keskenduda investeeringute põhieesmärkide kõrval ka **rakendamistingimuste**, investeeringute kasutamise ja projektide kvaliteedi parandamisele.

ELi finantsturgude killustatus ja madal arengutase ning ELi kalduvus vältida suure riskiga ettevõtmisi takistavad endiselt investeeringute voogu suure kasvupotentsiaaliga innovatiivsetesse sektoritesse, kusjuures suurt osa kodumajapidamiste säästudest ei suunata tootlikesse investeeringutesse. Samuti puudub ELil hästi toimiv riskikapitali ökosüsteem – see piirab omakorda suure kasvupotentsiaali ja uuenduslike ettevõtete juurdepääsu rahastamisele[32]. EL panustab vaid 5 % innovatsiooniga seotud üleilmsest riskikapitalist, samal ajal kui USAst pärineb 52 % ja Hiinast 40 % nendest vahenditest[33].

[28] Euroopa rohelise digikoalitsiooni hinnang digilahenduste netomõju kohta kliimale – www.greendigitalcoalition.eu.
[29] Ühenduvustaristu jaoks vajab EL 2030. aastaks enam kui 200 miljardit eurot gigabitiühenduvuse ja täieliku 5G kättesaadavuse tagamiseks. Valge raamat „Kuidas rahuldada Euroopa digitaristu vajadusi?“, COM(2024) 81 final.
[30] Need prioriteedid on kesksel kohal konkurentsivõime kompassi käsitlevas teatises (COM(2025) 30 final) ja teatises „Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku koostamise tegevuskava“ (COM(2025) 46 final). Lisaks osutas kontrollikoda oma hiljutises aruandes taaste- ja vastupidavusrahastu kohta, et rahastamisel tuleb paremini arvesse võtta peamisi digivajadusi (kontrollikoja eriaruanne 13/2025).
[31] Euroopa Keskpank „Mind the gap:Europe's strategic investment needs and how to support them“, EKP ajaveeb, Othman Bouabdallah, Ettore Dorrucci, Lucia Hoendervangers ja Carolin Nerlich, 27. juuni 2024.
[32] Euroopa Investeerimispanga investeerimisaruanne 2024/2025:„Innovation, integration and simplification in Europe“, 2025.
[33] Konkurentsivõime kompass (COM(2025) 30 final).

Euroopa tehisintellektivaldkonna idufirmad kaasasid 2024. aastal ligikaudu 11 miljardi euro ulatuses riskikapitali ehk enam kui kuus korda vähem kui vastav summa USAs (ligikaudu 71 miljardit eurot)[34]. Need lüngad on eriti otsustava tähtsusega suure riski ja mõjuga investeeringutes **süvatehnoloogiasse**, mille puhul tavapärasest pankadepoolsest rahastusest sageli ei piisa. Küberturvalisuse valdkonnas moodustas ELi riskikapital kokku vaid 814 miljonit eurot,[35] mis oli koondunud vähestesse liikmesriikidesse, samal ajal kui USAs oli vastav summa 15 miljardit eurot. Selleks et edendada innovatsiooni kogu Euroopas, on seega oluline kasutada avaliku sektori ressursse investeeringute kaasamiseks erasektorist, eeskätt **riskijagamismehhanismide ja rahastamisvahendite abil**.

Joonis 7. Võrdlus: kindlakstehtud puudujäägid ja ELi-poolne rahastamine valitud programmide alusel ajavahemikul 2020–2027 (Teadusuuringute Ühiskeskuse hinnangud)[36]

	Eelarve (miljonites eurodes)	Eesmärgi saavutamise määr	Võrdlus: eelarve/ kiireloomulisus
Muud digikümnendi eesmärgid	29 577	Puudub	
Elementaarsed digioskused	15 303	70 %	+
IKT-spetsialistid	10 887	51 %	--
Gigabitivõrkude katvus	14 158	69–82 %*	-
5G-baasvõrgu katvus	3 010	94 %	+
Pooljuhid	18 423	53 %	--
Servasõlmed	621	23 %	++
Kvantarvutus	1 982	67 %	--
Pilvteenused	8 419	52 %	--
Andmeanalüüs	7 514	44 %	--
Tehisintellekt	10 684	18 %	--
VKEde digimahukus	19 817	81 %	-
Ükssarvikud	19 481	57 %	+
eID	670	89 %	+
Digitaalsed avalikud teenused	31 339	82–86 %**	++
Elektrooniline terviselugu	15 184	83 %	+
Kokku	**207 067**		

Mugavustsoon | Finišijoon | Kriitiline tsoon

*69 % – FTTP kättesaadavus; 82 % – väga suure läbilaskevõimega võrkude katvus.
** 82 % – digitaalsed avalikud teenused kodanikele; 86 % – digitaalsed avalikud teenused ettevõtetele.

[34] Dealroom.co, ettekanne „Opening moves in global AI – AI, startups & venture capital" tehisintellektialasel tippkohtumisel Pariisis, veebruar 2025.
[35] Euroopa Komisjon, „European industrial technology roadmap for the next generation cloud-edge offering", 2021.
[36] Esimeses veerus sisalduvad eelarveandmed põhinevad Teadusuuringute Ühiskeskuse hinnangutel viie suurema programmi (taaste- ja vastupidavusrahastu, Euroopa ühendamise rahastu digitaalvaldkond, programm „Euroopa horisont" ja ühtekuuluvuspoliitika) panuse kohta digikümnendi eesmärkide saavutamisse. Hinnangud põhinevad mitmeaastasel finantsraamistikul aastateks 2021–2027, kusjuures taaste- ja vastupidavusrahastu hõlmab perioodi 2020–2026. Summasid tuleks pidada üldisteks hinnanguteks. Vt ka käesoleva teatise 1. lisa (5. jaotise punkt b) ja komisjoni talituste töödokument „Digikümnend 2025: edusammud ja väljavaated" (punkt 4.2.2). Allikas: Euroopa Komisjon: Teadusuuringute Ühiskeskus, Nepelski, D. ja Torrecillas, J. „Mapping EU level funding instruments 2021–2027 to Digital Decade targets – 2025 update", Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, Luxembourg, 2025, JRC141966.

Aruande järelduste kohaselt tuleb ühtlasi luua **suurem avaliku kapitali reserv, et toetada erainvesteeringuid** Euroopa majanduses ja vähendada Euroopa ettevõtjate rahastamiskulusid**.** Otsustavaid meetmeid tuleb võtta selleks, et kooskõlas hiljuti vastu võetud ELi idu- ja kasvufirmade strateegiaga[37] märkimisväärselt suurendada **rahastamisvõimalusi kõigile ELi ettevõtjatele**, alates idufirmadest kuni kogenumate ettevõteteni. Peamised murekohad on muu hulgas **segarahastamisvahendite** tugevdamine ja kasutuselevõtt, et vähendada erainvesteeringute riske (nt programmi „InvestEU" raames kaasatakse eeldatavasti enam kui 372 miljardi euro ulatuses avaliku ja erasektori investeeringuid 26,2 miljardi euro suuruse ELi eelarvetagatise abil), samuti **Euroopa hoiuste ja investeeringute liidu**[38] loomine, et kaasata rohkem erainvesteeringuid eri riikidest, sealhulgas esmase avaliku pakkumise võimaluste lihtsustamisega ja pensionifondide kapitali kasutamisega digiinvesteeringuteks, et kiirendada edasiminekut kasvutrajektooril.

Investeeringute kõrval **on digipöörde edendamisel keskne roll reformidel**. Taaste- ja vastupidavusrahastu loodi neid kahte eesmärki silmas pidades, et toetada nii investeeringuid kui ka struktuurilisi reforme Euroopa poolaasta raames[39]. Digivaldkonnas saab kokku ligikaudu 2 500 eesmärgist ja sihist reformidena käsitada ligikaudu 600 eesmärki ja sihti (24 %)[40]. Nende hulka kuuluvad näiteks reformid eesmärgiga hõlbustada võrkude kasutuselevõttu, suurendada küberturvalisust, ajakohastada tööturupoliitikat ja haridussüsteeme ning rakendada ühekordsuse põhimõtet.

Liikmesriikidel paluti ka oma riiklikesse tegevuskavadesse lisada regulatiivseid ja reformimeetmeid,[41] kuid seni on nad esitanud vähe teavet selle kohta, milliseid tegevuskava meetmeid käsitatakse reformidena. Esimese sammuna on reformide olulisusele osutatud nii käesolevas aruandes esitatud horisontaalsetes soovitustes (vt 1. lisa) kui ka liikmesriigi tasandi soovitustes, näiteks seoses toetavate raamtingimuste ja ökosüsteemide loomisega, et soodustada turustamist ja tehnoloogiasiiret, VKEde ja idufirmade digipöördega ning tipptehnoloogia kasutuselevõtuga.

Selleks et aidata liikmesriikidel kavandada ja viia ellu reforme, sealhulgas digivaldkonnas, on neile pakutud sihtotstarbelist eksperditeavet ja suutlikkuse suurendamise abi tehnilise toe instrumendi raames. Näiteks 2025. aasta juhtprojektiga „ComPAct" (suutlikkuse suurendamine Euroopa digikümnendi jaoks) aidatakse liikmesriikide avalikel haldusasutustel panna tehnoloogilised alused andmepõhisele poliitikale, milles lõimitakse koostalitlusvõime ja tehisintellektitehnoloogia aspekte.

3. Digivaldkonna nõrkuste ja liigse sõltuvuse probleemiga tegelemine

Kuigi üldine juurdepääs innovatiivsetele ja taskukohastele tehnoloogiavaldkondadele, taristutele ja teenustele on keskse tähtsusega ELi konkurentsivõime seisukohast, toob ELi sõltuvus välismaistest digitehnoloogiaharudest, taristutest ja teenustest kaasa mitmesuguseid riske. Digipööre soodustab innovatsiooni ning suurendab tootlikkust ja üleilmset konkurentsivõimet, kuid **püsiv strateegiline sõltuvus ohustab ELi majandusjulgeolekut ja tehnoloogilist suveräänsust**. Liigne sõltuvus on eriti terav probleem pooljuhtide, pilv- ja andmetaristu ning küberturvalisuse tehnoloogia valdkonnas.

ELil ei ole endiselt **olulist omamaist pooljuhtide tootmisvõimsust**. Liidul puudub võimsus toota kõrgtehnoloogilisi sõlmekomponente (alla 10 nm), mis on keskse tähtsusega nii tsiviil- kui ka

[37] COM(2025) 270 final „Euroopa kui eelistatud alustamis- ja laienemiskoht".
[38] Hoiuste ja investeeringute liit. ELi kodanike jõukuse ja majandusliku konkurentsivõime kasvatamise strateegia, COM(2025) 124 final.
[39] Taaste- ja vastupidavusrahastu määruse kohaselt peab taaste- ja vastupidavuskava aitama „tulemuslikult lahendada kõiki probleeme või märkimisväärse osa probleemidest, mis on kindlaks tehtud asjakohastes riigipõhistes soovitustes" (määruse (EL) 2021/241 (millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu) artikli 18 lõige 4).
[40] Taaste ja vastupidavuse tulemustabel.
[41] Suunised liikmesriikidele riiklike digikümnendi strateegiliste tegevuskavade ettevalmistamiseks, C(2023) 4025 final.

militaarrakendustes[42]. See võimsus on peamiselt koondunud Ida-Aasiasse ja USAsse: 80 % ELi ettevõtete tarnijatest asuvad väljaspool ELi, 35 % neist USAs, 12,4 % Taiwanis, 11,7 % Hiinas või Hongkongis ja 10 % Lõuna-Koreas[43]. Kui Ida-Aasias peaksid tekkima geopoliitilised pinged, mis mõjutaksid Taiwanit (kus praegu toodetakse enam kui 90 % kõige arenenumatest kiipidest maailmas) ning seaksid ohtu kontrolli sealse pooljuhitööstuse üle (eelkõige TSMC, kes on maailmas juhtiv kiibitootja), oleksid tagajärjed rängad. Enamik Euroopa tööstusharusid – sealhulgas auto-, lennundus-, kosmose- ja kaitsetööstus, meditsiiniseadmete tootmine – seisaksid silmitsi oluliste tootmisseisakutega.

Üldotstarbeliste tehisintellektimudelite arendamisel domineerib samuti USA, eeskätt tänu juurdepääsule tohutule andmetöötlusvõimsusele USA ülisuurte andmekeskuste kaudu, kes ühtlasi suunavad suure osa oma kapitaliinvesteeringutest pilvandmetöötluse arendamisse. Selline olukord tekitab ELile mitmesuguseid riske, alustades sellest, et kasutajad on seotud omandiõigusega kaitstud ökosüsteemidega, kuni kriitilise tähtsusega riskini, et välismaiseid lahendusi kasutavate ELi ettevõtete ja kodanike suhtes kohaldatakse USA seadusi, nagu USA välisriikide andmete seaduslikku kasutamist selgitav seadus (US CLOUD Act). Praegu kuulub ELi suurimale **pilvteenuseid osutavale ettevõtjale** vaid 2 % ELi turust. See suundumus eeldatavasti jätkub ning USA ülisuured andmekeskused täidavad 2028. aastaks prognooside kohaselt 65 % Euroopa nõudlusest andmekeskuste järele[44]. Euroopas kasutusele võetav **küberturvalisuse** tehnoloogia pärineb sageli väljastpoolt ELi, mistõttu võivad Euroopa võrke ohustada välismõju või nn tagaukse turvanõrkused.

Samuti on kindlaks tehtud kvanttehnoloogiaga seotud riskid, eeskätt mis puudutab eksperditeadmiste võimalikku edasiandmist kontrollimata välismaiste otseinvesteeringute, talentide ülemeelitamise ja koostöösuhete kaudu, millel puuduvad nõuetekohased kaitsemeetmed. Teisalt tuleb samuti arvestada, et ELil on olulised tugevused ja juhid kvantteaduse ja tipptasemel teaduse vallas, kõrge kvalifikatsiooniga tööjõud ning ka üks maailma kõige kiiremini arenevaid kvanttehnoloogia idufirmade ökosüsteeme. Nendel tugevustel põhinevad ka sellised algatused nagu kvanttehnoloogia juhtalgatus, Kiipide Ühisettevõte ja uued kvantkiipide katseliinid. Kõnealuste varade kaitse koos innovatsiooni edendamisega on jätkuvalt prioriteet, et säilitada Euroopa konkurentsivõime selles esmatähtsas valdkonnas.

Euroopas ei kasutata veel täielikult ära **avatud lähtekoodi**[45] (avalik hüve, mida on võimalik kõigil tasuta ja vabalt kasutada, muuta ja levitada ning mis seega teeb tehnoloogia kättesaadavaks kõigile) täit potentsiaali, samuti võib aktiivne Euroopa avatud lähtekoodi arendajate kogukond pakkuda olulist võimalust suurendada tehnoloogilist suveräänsust ja vähendada Euroopa sõltuvust kolmandatest riikidest. **Teadusjulgeolekuga** seotud digitaalsed sõltuvused ja nõrkused on tihedalt seotud laiemate majandusjulgeoleku kaalutlustega, eelkõige praeguses geopoliitilises kontekstis. Peamiste riskide hulgas on sõltuvuste kasutamine relvana ja majanduslik survestamine poliitilise mõjuvõimu saavutamiseks.

[42] IC Insights, McClean Report, May 2Q Update of The McClean Report 2022.
[43] Ciani, A., Nardo, M., „The position of the EU in the semiconductor value chain: evidence on trade, foreign acquisitions, and ownership“, Euroopa Komisjon, Ispra, 2022, JRC129035.
[44] McKinsey. „The role of power in unlocking the European AI revolution“, 2024.
[45] Eksperdiorganisatsiooni Open Forum Europe hinnangute kohaselt moodustab avatud lähtekoodiga tarkvara panus Euroopa Liidu SKPsse 65–95 miljardit eurot. Avatud lähtekoodiga tarkvaral põhineb praegu enamik tarkvaralahendusi (ligikaudu 70 % kõigist koodidest). Samal ajal kui Euroopas kulutatakse avaliku sektori rahalistest vahenditest 10–24 miljardit eurot aastas tarkvarale, läheb vaid murdosa sellest otse Euroopa avatud lähtekoodi arendavale sektorile, mis koosneb peamiselt väikestest ja keskmise suurusega ettevõtjatest, idufirmadest ja üksikarendajatest (Blind, K., Böhm, M., Grzegorzewska, P., Katz, A., Muto, S., Pätsch, S., Schubert, T. (2021). „Uuring avatud lähtekoodiga tarkvara ja riistvara mõju kohta tehnoloogilisele sõltumatusele, konkurentsivõimele ja innovatsioonile ELi majanduses“, lõplik uuringuaruanne, Brüssel).

Peale selle ei ole Euroopas enim külastatavate digiplatvormide hulgas **ühtki ELi-ülest digiplatvormi** ning Euroopa kodanikud kasutavad peamiselt ELi-väliseid kaubandusplatvorme[46]. Neid suuri platvorme kasutavad paljud ärikasutajad sageli selleks, et jõuda lõppkasutajateni kõikjal liidus, ning need kontrollivad olulisi ökosüsteeme digimajanduses. Nende positsioon ja kehtestatavad reeglid võivad viia platvorme kasutavate ettevõtjate ebaausate tavade ja tingimusteni, mis kahjustavad kasutajaid, piiravad vaidlustamisvõimalusi ja loovad ebavõrdsed tingimused teistele ettevõtetele. Digivaldkonnas on veel üks probleem ebaseaduslike kaupade ja teenustega kauplemine ja nende vahetus ning ebaseadusliku sisu levik veebis, samuti võidakse internetipõhiseid teenuseid kasutada desinformatsiooni levitamiseks ja muudeks ohtlikeks eesmärkideks. **Tänapäeval ei ole ühenduvus enam eraldiseisva tehnoloogia (satelliidid, merekaablid, mobiili- ja püsivõrgud) kogum**, vaid tihedalt seotud ökosüsteem. Selleks et rahuldada kasvavat nõudlust kriitilise tähtsusega ja lühikese latentsusajaga rakenduste järele, nagu isejuhtivad sõidukid ja kaugkirurgia, peavad aina suuremad andmemahud[47] kõigis nendes valdkondades sujuvalt liikuma, kuna katkestused ühes valdkonnas võivad ohtu seada kogu võrgu jõudluse ja turvalisuse. See nõuab lähitulevikus üldist lähenemisviisi, mis kätkeb endas nii orbiidivarasid kui ka maapealset taristut ning moodustab ühtse, vastupidava ja üldiselt optimeeritud süsteemi. Selleks tuleb vundament rajada juba praegu, tagades kiudoptiliste võrkude täieliku katvuse ja eraldiseisvate 5G-võrkude kiirema arendamise. **Euroopa ühenduvustaristu** vastupidavust ja turvalisust ohustavad aina enam geopoliitilised ja tehnoloogilised probleemid tänapäeva digikeskkonnas. **5G-võrkude turvalisuse tagamiseks mõeldud ELi meetmepaketi** täielik elluviimine ja **eraldiseisvate 5G-võrkude** arendamine on keskse tähtsusega, et vähendada **mobiilsideühendusega** seotud turvariske. Lisaks on sellised olulised taristud nagu **veealused andmekaablid** jätkuvalt haavatavad füüsilise sabotaaži, riskide ja probleemide suhtes, millele keskendutakse kaabliturvalisuse tegevuskavas[48]. Samal ajal õõnestab ELi autonoomiat sidevaldkonnas liidu tugev sõltuvus **Euroopa-välistest satelliitsüsteemidest** – see kriitilise sõltuvuse probleem on teravalt ilmsiks tulnud Ukraina sõja ajal, arvestades et SpaceX on korduvalt ähvardanud katkestada Starlinki satelliitsideteenuste osutamise.

Samuti on digivaldkonna sõltuvuse risk **suur ka süsteemsetes sektorites, nagu finantssektor**. ELil puudub praegu ühtne maksesüsteem ning kuigi ainult seitsmel euroala riigil on oma riiklik maksesüsteem,[49] **on EL tervikuna suuresti sõltuv rahvusvahelistest maksekaardisüsteemidest, kus töödeldakse enam kui 64 % kaarditehingutest euroalal**[50]. Mobiilirakendustes tehtavad maksed, mille puhul domineerivad Euroopa-välised tehnoloogiaettevõtted (nt Apple Pay, Google Pay ja PayPal), moodustavad nüüd peaaegu kümnendiku jaemüügitehingutest ning nende iga-aastane kasvumäär on kahekohaline. Need suundumused toovad ELile kaasa geopoliitilisi ja küberturvalisusega seotud riske. Digieurot käsitleva seadusandliku ettepaneku üle, mille komisjon esitas 2023. aasta juunis, jätkusid 2024. aastal institutsioonidevahelised läbirääkimised. Lõpliku otsuse emiteerimise kohta teeb Euroopa Keskpank pärast seadusandliku menetluse lõppu.

4. Digiülemineku potentsiaali ärakasutamine ELi kaitsealase suutlikkuse huvides

[46] Draghi, M., „The future of European competitiveness“, 2024.
[47] Statista, 2025 (ajavahemikul 2010–2023 loodud, salvestatud, kopeeritud ja kasutatud andmete/teabe maht, prognoosid ajavahemikuks 2024–2028).
[48] ELi kaabliturvalisuse tegevuskava, JOIN(2025) 9 final.
[49] „The digital euro: maintaining the autonomy of the monetary system“, Philip R. Lane’i peaettekanne, 2025.
[50] Rahvusvaheliste kaardimaksesüsteemide osatähtsus euroalal väljastatud kaartidega tehtud elektrooniliste kaardimaksete ja kogu maailmas vastu võetud tehingute koguarvust 2023. aasta esimesel poolel. Vastavalt Euroopa Keskpanga muudetud määrusele (EL) nr 1409/2013 maksete statistika kohta (ECB/2013/43).

Digitehnoloogia on kesksel kohal ELi jõupingutustes tugevdada julgeolekut, strateegilist autonoomiat ja kaitsevõimet. Tsiviil- ja kaitseotstarbeliste tehisintellektirakenduste vahelise koostoime potentsiaali rakendamine pakub ELile uusi võimalusi edendada innovatsiooni, suurendada Euroopa konkurentsivõimet ja tugevdada strateegilist autonoomiat selles eluliselt tähtsas valdkonnas.

Tänapäevasteks kaitseoperatsioonideks on väga olulised **tugevad ja turvalised sidevõrgud**. Suveräänne satelliitsidetaristu on keskse tähtsusega sõltumatu kaitse tagamiseks ja kriisidele reageerimiseks. 5G- ja 6G-tehnoloogia integreerimine aitab veelgi parandada turvalist reaalajapõhist operatsioonivõimet eri valdkondades. Samal ajal on esmatähtsad suveräänsed pilvepõhised võrgud, et tagada tundlike kaitseandmete turvaline säilitamine, töötlemine ja kaitse ELi jurisdiktsioonis. **Tehisintellekt** toob kaasa olulisi muutusi nii tsiviil- kui ka sõjalises kontekstis, võttes arvesse, et tehisintellektil põhinevad süsteemid on võtmetähtsusega ohutuvastuse kiirendamisel, otsustusprotsessi parandamisel ja autonoomsete operatsioonide toetamisel.

Peaaegu kõik tänapäeva kaitsevõime valdkonnad põhinevad **pooljuhtidel**. Pidades silmas, et üleilmsed tarneahelad on jätkuvalt haavatavad geopoliitiliste pingete suhtes, on komisjon võtnud kohustuse toetada turvalist ja suveräänset Euroopa pooljuhtide ökosüsteemi; selleks on kasutusele võetud viis uut katseliini, mille kogumaksumus oli 3,7 miljardit eurot ja mida **saab nüüd kasutada ka** kaitserakendusteks.

Joonis 8. Digi- ja kaitsepoliitika üha suurem kattuvus

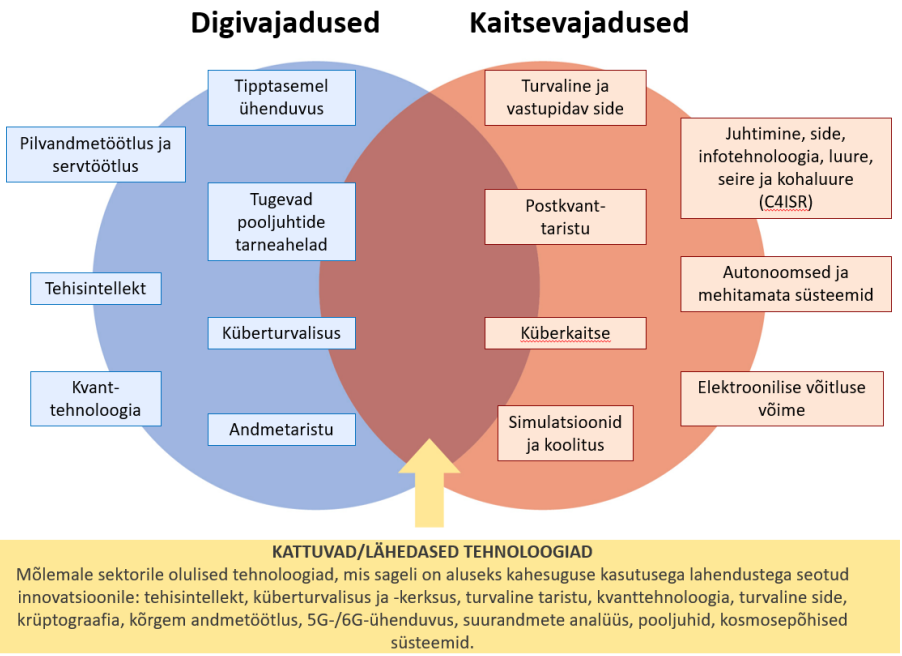

Turvalise sidepidamise, seire ja andmetöötluse tulevikku kujundab aina enam **kvanttehnoloogia**. Selliste algatustega nagu EuroQCS, EuroQCI ja kvanttehnoloogia juhtalgatus investeerib EL kvantarvutusse, et võimaldada keerukate probleemide lahendamist, üliturvalist andmesidet, gravimeetriliste sensorite kasutamist ning täpset positsioneerimist, navigeerimist ja ajamääramist – need on vaid osa lahendustest, mida saab kasutada nii kaitse- kui ka tsiviilotstarbelisteks rakendusteks ja elutähtsates taristutes.

Euroopa pikaajalise strateegilise konkurentsivõime tagamiseks on oluline **kahesuguse kasutusega lahendusi pakkuvate idufirmade ja ükssarvikute areng ja kasv**. **1,25 triljoni euro suurune kaitseinvesteeringute puudujääk** alates 2006. aastast viitab aga kroonilisele alainvesteerimisele, eeskätt süvatehnoloogia idufirmade puhul; see summa sisaldab VKEde 4 miljardi euro suurust

puudujääki, mis takistab innovatsiooni[51]. Selle puudujäägi kõrvaldamiseks tuleb teha järjepidevaid investeeringuid, paremini lõimida digi- ja kaitsestrateegiaid ning sihtotstarbeliselt toetada **kahesuguse kasutusega tehnoloogiat** ja innovatsiooni ökosüsteeme. **Erainvesteeringutega seotud püsivad tõkked** – sealhulgas kõrvalejätmist käsitlevad iganenud poliitikapõhimõtted, keskkonnaalastest, sotsiaalsetest ja äriühingu üldjuhtimisega seotud normidest tulenevad piirangud ning kaitsevaldkonnale suunatud rahastamisvahendite puudumine[52] – on takistanud kaitseotstarbelisi või kahesuguse kasutusega lahendusi välja töötavate digimahukate VKEde ja idufirmade kasvu. Ligikaudu 40 %-l kaitsetööstuse VKEdest on endiselt raskusi rahastamisele juurdepääsul, eelkõige kasvuetapis[53].

Kokkuvõttes on komisjoni jõupingutused, mille eesmärk on lõimida digitehnoloogia kaitseökosüsteemi (ja vastupidi), keskse tähtsusega ELi julgeoleku, vastupanuvõime ja tehnoloogilise juhtpositsiooni tugevdamisel, võttes arvesse muutuvat geopoliitilist keskkonda ja muutusi sõjapidamise olemuses. Tsiviilotstarbeliste algatustega on rajatud tähtis alus, et kasutada ära tipptasemel digitehnoloogia, näiteks tehisintellekti, kvantarvutuse ja pooljuhtide potentsiaali kaitsevõime toetuseks. Sellegipoolest esineb veel olulisi probleeme, sealhulgas vajadus integreerida tihedamalt poliitikavaldkondi, kõrvaldada digitaristu puudujäägid ning kiirendada innovatsiooni kahesuguse kasutusega tehnoloogiasse tehtavate sihipäraste investeeringute ning digi- ja kaitsestrateegiate parema koordineerimise abil.

5. Digikümnendi rahvusvahelised aspektid

Digipööre kujundab ümber majandust ja ühiskonda kogu Euroopas ja üle maailma ning tugevdab ELi strateegilist huvi suurendada tehnoloogilist konkurentsivõimet pikaajalise poliitilise suveräänsuse alustalana. **Euroopa Liidu rahvusvaheline digistrateegia**[54] tugineb ELi tugevustele, sisepoliitikale ja -meetmetele ning keskendub järgmiste eesmärkide saavutamisele: i) ELi tehnoloogilise konkurentsivõime suurendamine usaldusväärsete partneritega tehtava majandus- ja ärikoostöö abil; ii) ELi ja selle partnerite kõrgetasemelise julgeoleku edendamine; iii) ülemaailmse digivalitsemise ja standardite kujundamine ELi väärtustel põhineva lähenemisviisi alusel.

Komisjon on jätkuvalt arendanud oma **kaubandus- ja tehnoloogianõukogude ning digipartnerluste võrgustikku**. Samuti on EL laiendanud oma vaba- ja digikaubanduslepingute portfelli, millega on kehtestatud rangeid nõudeid sisaldavad digikaubanduse normid ja tagatud platvorm koostööks digikaubanduse küsimustes. **Strateegiaga „Global Gateway“** aidatakse soodustada investeeringuid digitaristusse, eeskätt usaldusväärsete turustajate pakutavatesse turvalistesse 5G-võrkudesse ning kaitstud ja vastupidavatesse merekaablitesse. Laiemal tasandil tugevdatakse strateegiaga „Global Gateway“ **Euroopa rolli usaldusväärse partnerina ülemaailmse ühenduvuse tagamisel**. Peale selle toetab komisjon jõupingutusi digipöörde soodustamiseks **laienemisprotsessis osalevates riikides ja ELi naabruses asuvates riikides** ning osaleb ka **mitmepoolsetel foorumitel, et suunata arengut põhiküsimustes**, nagu tehisintellekti juhtimine (sh G7 Hiroshima tehisintellektiprotsess ja Euroopa Nõukogu konventsioon) ning turvaliste ja andmekaitsenõuetele vastavate avalike digitaristute edendamine (eeskätt G20-s).

[51] Euroopa Komisjon, „Defence Investment Gaps Analysis and Way Forward“, 2024.
[52] Dealroom.co ja NATO Innovation Fund, „Defence, Security and Resilience in Europe: The state of startups and venture capital“, veebruar 2025.
[53] Euroopa Komisjoni aruanne Euroopa kaitsetööstuse VKEde juurdepääsu kohta omakapitali kaudu rahastamisele („Access to equity financing for European defence SMEs“), november 2023.
[54] Euroopa Liidu rahvusvaheline digistrateegia, JOIN(2025) 140 final.

Rahvusvahelistes aruteludes on märkimisväärne mõju olnud **digiõigusi ja -põhimõtteid käsitleval deklaratsioonil,**[55] mis on samuti olnud eeskujuks mitmele rahvusvahelisele deklaratsioonile[56] ning aidanud kaasa esimese tervikliku raamistiku loomisele ülemaailmse digivalitsemise jaoks. Oma väärtuste ja normide propageerimisega üleilmsel tasandil aitab EL kujundada digimajanduse tulevikku ning tagab, et see vastaks tema strateegilistele huvidele ja väärtustele.

6. Kokkuvõte

Võttes arvesse kasvavaid geopoliitilisi pingeid, kiiret tehnoloogia arengut ja suurenevat üleilmset konkurentsi, on **digikümnend ELi tugisammas** tehnoloogilisel suveräänsusel, innovatsioonil, kestlikkusel ja vastupanuvõimel põhineva **digituleviku kujundamisel**.

2025. aasta tähistab digikümnendi keskpaika, mis on ELile otsustava tähtsusega ajahetk, et **muuta ambitsioonid pikaajaliseks mõjuks**. Praegu tehtavad valikud määravad ära, kas Euroopal õnnestub tõusta regulatiivse teerajaja rollist ülemaailmsele juhtpositsioonile suveräänse, turvalise ja eetilise digitehnoloogia valdkonnas. Aruandes rõhutatakse **ühtse, kindlameelse ja järjepideva** reageerimise olulisust.

Samal ajal kui EL on täpsustanud oma strateegilisi eesmärke ja teinud tõelisi edusamme, esineb jätkuvalt **suuri probleeme**, mis aeglustavad digipöörde käiku ja vähendavad vastupanuvõimet. Viivitamatut tähelepanu vajavad **oskuste nappus, taristuga seotud puudused** – eelkõige ühenduvuse ja üldotstarbelise tehnoloogia vallas – ning **suurenenud julgeoleku- ja suveräänsusprobleemid**. Killustatud turud, liiga keerukad õigusnormid, võimalikud energiatootmisvõimsusega seotud pinged ning **ühiskonna ebapiisav vastupanuvõime ja puudulikud kaitsemeetmed** piiravad samuti ELi võimet laiendada innovatsiooni ja kasutada ära erakapitali täielikku potentsiaali.

Käesoleva aruande järeldustes rõhutatakse vajadust **tegutseda järjekindlamalt ning keskenduda seejuures kõnealuste sisemiste tõkete** kõrvaldamisele, innovatsioonitsüklite kiirendamisele, strateegilise tehnoloogia ulatuslikumale kasutuselevõtule ühtsel turul ning investeeringutele digitaalse ökosüsteemi suveräänsusesse ja julgeolekusse. Sellega seoses kujutavad endast olulist pöördepunkti liikmesriikide vastuvõetud riiklikud tegevuskavad. Nende edukus ei sõltu ainuüksi ambitsioonikusest, vaid sidusast pikaajalisest elluviimisest ja kooskõlastamisest kõigil valitsemistasanditel. Selleks tuleb omakorda **kasutada kõiki toetavaid vahendeid** – nagu Euroopa digitaristu konsortsiumid, tulevane ELi pilvandmetöötluse ja tehisintellekti arendamise õigusakt, ELi digiidentiteedikukkur, isikuandmete kaitse üldmäärus, digiteenuste määrus, digiturgude määrus, tehisintellekti käsitlev määrus ja kavandatav 28. režiimi käsitlev ettepanek – ning ühtlasi **tagada, et investeeringud vastaksid paremini tegelikele vajadustele**.

Panused on kõrged. Kui otsustavaid ja täiendavalt koordineeritud meetmeid ei võeta, **võib EL ilma jääda märkimisväärsest tulust**. Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse uuringu kohaselt võib ambitsioonikas ja koordineeritud poliitika aidata suurendada ELi SKPd 1,84 % võrreldes lähtetasemega, pidades silmas tootlikkuse, avalike teenuste tõhususe ja innovatsiooni ökosüsteemi kasvu[57]. Kui muuta ühine jõud strateegiliseks eeliseks ning tegutseda aja jooksul koordineeritult, suudab Euroopa saavutada digikümnendi eesmärgid, ent samuti näidata teed vastupanuvõimel, usaldusel ja ühisel heaolul põhineva digituleviku kujundamisel.

[55] Euroopa deklaratsioon digiõiguste ja -põhimõtete kohta digikümnendiks, 2023/C 23/01.
[56] OECD deklaratsioon usaldusväärse, kestliku ja kaasava digituleviku kohta ning arutelud ÜRO üleilmse digikokkuleppe üle.
[57] Euroopa Parlamendi uuringuteenistus, „Benefit of an EU strategic innovation agenda. Cost of Non Europe“, 2025.

Selle visiooni saavutamiseks on vaja ühist panust kõigilt liikmesriikidelt ja koostööd kõigi osalevate pooltega, sealhulgas linnad ning kohalikud ja piirkondlikud rühmad, et tagada digipoliitika, millel on konkreetne mõju kodanikele, ettevõtjatele ja avalikele teenistustele.

Võttes arvesse käesolevas aruandes esitatud tõendeid, jätkab komisjon liikmesriikide, Euroopa Parlamendi ja sidusrühmadega arutelusid selle üle, kuidas digikümnendi juhtimismehhanismi kasutades, eeskätt digikümnendi nõukoja abiga ühiselt edasi liikuda. Samuti võetakse seda aruannet arvesse koostöös ELi-väliste sidusrühmade ja partneritega.

Nagu on ette nähtud digikümnendi poliitikaprogrammiga, **jälgib ja hindab komisjon nende soovituste rakendamist ning annab tehtud edusammudest ülevaate digikümnendi olukorda käsitlevas 2026. aasta aruandes**. Samuti asub komisjon ette valmistama digikümnendi poliitikaprogrammi läbivaatamist, mis on kavandatud 2026. aasta juuniks. See annab võimaluse strateegiliseks mõttevahetuseks digikümnendi raamistiku, eesmärkide ja juhtimise üle, et paremini arvesse võtta muutuvat geopoliitilist, tehnoloogilist ja ühiskondlikku olukorda.